

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

SHERLOCK HOLMES

MEZARHUSI SÜRÜ

SHERLOCK HOLMES

MEZARHUSI SÜRÜ

SHERLOCK HOLMES

pórtakal

SHERLOCK HOLMES

MEZARLIĞIN SIRRI

Sir Arthur Conan Doyle

Çeviri: Saffet Günersel

CHARLES AUGUSTUS MILVERTON

Anlatacağım olay gerekleşeli yıllar olmasına rağmen bu konudan hâlâ çekinerek bahsediyorum. Çok uzun bir süre büyük bir dikkatle yazsam bile bu konuyu halka açmak mümkün değildi, ama şimdi bu vakadaki en önemli kiş i insanların yasalarının ulaşamayacağı bir yerde, o yüzden bu vakayı hiç kimseyi incitmeden anlatabilirim. Bu olay hem benim hem de Sherlock Holmes'ün kariyerinde eşsiz bir vakadır. Okuyucularımın tarihleri ve gerçek olayın izini bulmalarını mümkün kılacak ayrıntıları saklamamı hoş göreceklerini umuyorum.

Buz gibi bir kış akşamı, saat 18.00'e doğru gezimizden döndük. Holmes lambayı yakınca gözüne bir kartvizit çarptı. İsteksizliğini belirten bir homurdanma duydum. Kartı masanın üzerinden silip süpürürcesine yere attı, ben de yerden alıp okudum:

Charles Augustus Milverton
Appledore Towers, Hampstead
Ajan

“Kim bu?” diye sordum

“Londra’nın en sefil adamı,” diye cevap verdi dostum şö-
minenin karşısına geçip ayaklarını uzatırken. “Arkasında
bir şey yazıyor mu?”

Kartı çevirdim.

“Saat 18:30’da sizde olacağım. C.A.M.”

“Hmm. Yani az sonra burada. Hayvanat bahçesinde yassı
kafalı, kötü bakışlı, kayarak dolaşan bir yılanın karşısın-
dayken tiksindirmez misin, huzurun kaçmaz mı Watson? Şu
Milverton’la ne zaman karşılaşsam o duyguya kapılıyorum
işte! Meslek hayatımda birkaç düzine katille uğraşmışım-
dır, ama en canavarı bile beni bu herif kadar tiksindirmedir.
Yine de mesleğimin gereği onunla birkaç kez buluştum.
Aslında bugün onu buraya ben çağırdım.”

“Peki kim bu adam?”

“Anlatayım Watson, şantajcılar kralıdır o. Tanrı adı ve
sırları onun eline düşenlere, özellikle kadınlara yardım
etsin! O herif taş kalbiyle, yüzünden gülümsemesi eksik
olmadan karşısındakinin kanını damarlarından çeker.
Kendi alanında dâhi sayılır, bu sayede ünlü oldu zaten.

Seçkin ve yüksek mevkideki insanları mahvedecek mektuplara yüksek paralar ödediğini herkes biliyor. Bu mektupları sadece hain uşaklardan ya da hizmetçilerden değil, hanımlarına sadık oda hizmetçilerini kandıran üçkâğıtçı delikanlılardan da elde ediyor. Pazarlıkta da hiç cimri değil. İki satırlık bir yazı için bir uşağa iki bin sterlin ödediğini ben tesadüfen öğrendim. Sonuçta en saygın ailelerden birini bununla mahvetti. Bu alanda onun üstüne yok! Şehrimizde yüzlerce kişi var ki onun adını duyar duymaz benizleri atıyor. Tırnaklarını bundan sonra kime geçireceğini kimse bilemez. Milverton'ın kurnazlığı en az serveti kadar çok. Gerekince ağzını tutmayı da çok iyi bilir. Oynayacağı kartı yıllarca elinde tutar, kozunu tam zamanında oynar. Londra'nın en rezil serserisidir o. Şunu sorayım sana: Sarhoş kafayla yandaşını öldüren biriyle insanın ruhuna işkence eden bu yaratık arasında bir fark var mı? Çünkü bu herif kesesini doldurmak için bu işleri zevkle yapıyor.”

Dostumu hiç bu kadar yoğun bir nefretle konuşurken görmemiştim.

“Ama yasalar bu herifin yakasına yapışmalıydı!”

“Teorik olarak evet, ama aslında mümkün değil. Onu birkaç aylığına hapse attıran birinin ne çıkarı olacak ki? Adam daha sonra onu kesinlikle mahvedecektir. Bu yüzden kurbanları onunla çatışmaya bile giremiyor. Tamamen suçsuz birine şantaj yapmış olsa o zaman onu yakalama

fırsatı doğar, ama herif çok kurnaz. Hayır, hayır, onu kıstırmak için başka bir yol bulmalıyız.”

“Peki, niye buraya geliyor?”

“Yüksek sosyetedен bir kadın bana başvurduğu için. Lady Eva Brackwell, bu kış sosyeteye alınmak üzere Kraliçe’yle tanıştırlılacak. On dört gün sonra da Kont Dovercourt’la evleniyor. Milverton’ın elinde kadının birkaç mektubu var. Bunlar sadece soylu bir gence düşüncesizce yazılmış şeyler, başka bir şey değil. Ama düğünü bozabilecek nitelikte tabii. Ancak yüksek para karşılığında Milverton bu mektupları Kont’a göndermeyecek. Ben de bu işin pazarlığını yapmak üzere aracı olacağım.”

Cümlesini yeni bitirmişti ki bir faytonun tekerlek sesi duyuldu. Pencereden baktığımda sokak lambasının ışığında kahverengi yeleleri parlayan iki atın çektiği ihtişamlı bir fayton gördüm. Bir uşak arabanın kapısını açtı. İçinden astragan bir palto giymiş, kısa boylu, şişman bir adam çıktı. Bir dakika sonra ziyaretçimiz odaya girdi.

Charles Augustus Milverton elli yaşlarında bir adamdı. Kafası iriceydi ve entelektüel görünüyordu. Sakalsız ve dolgun yüzünde donuk bir gülümseme vardı. Altın çerçeveli gözlüğünün ardında zeki görünen, delici bakışlı bir çift göz vardı. Sırıltışı olmasa, Charles Dickens’in romanındaki uysal Bay Pickwick’i anımsatacaktı. Holmes’e yanaşıp da

ilk ziyaretinde kendisini evde bulamadığı için üzüldüğünü söylerken sesi hareketleri gibi sakın ve nazikti.

Dostum, uzattığı tombul ve kısa parmaklı eli görmezlikten gelerek adama yüzü granittenmiş gibi baktı. Milverton, yılışık gülümsemesi suratından ayrılmadan omuz silkti. Paltosunu çıkararak özenle katladıktan sonra koltuğunun arkasına bıraktı ve oturdu.

“Şu beyin ağzı sıkı mıdır?” diyerek beni işaret etti.

“Doktor Watson hem dostumdur hem de iş ortağım.”

“Tamam, Bay Holmes. Ben sadece müşterinizi düşündüm, çünkü bu mesele çok hassas, biliyorsunuz.”

“Doktor Watson zaten her şeyi biliyor.”

“O zaman konuya geçelim. Lady Eva’nın avukatlığını üstlenmişsiniz. Benim şartlarımı kabul ediyor musunuz?”

“Anlatın bir önce.”

“Yedi bin sterlin istiyorum.”

“Vermezsek ne yapmayı düşünüyorsunuz?”

“Bunu tartışmak beni çok üzüyor Bay Holmes, ama bu para bu ayın on dördüne kadar ödenmezse, düşün gerçekleşmeyecek.”

Milvertton'ın yüzünde kendini beğenmiş insanlara özgü, iğrenç bir tebessüm belirdi. Sherlock Holmes bir süre düşündü.

Sonunda, “Düşündüklerinizi uygulamaya karar vermiş gibi görünüyorsunuz,” dedi. “O mektupların içeriğini biliyorum tabii, müvekkilim de benim sözümünden dışarı çıkmayacaktır zaten. O zaman ben ona müstakbel eşine her şeyi anlatarak onun hoşgörüsüne sığınmasını önereceğim.”

“Siz Kont'u tanımıyorsunuz galiba?” diyen Milvertton kıkır kıkır güldü.

“Tanımaz olur muyum ...”

Dostumun yüzündeki acı ifadeden Kont'u gayet iyi tanıdığını çıkardım.

Holmes, “Yani sizce bu mektuplar müşterimi rezil mi eder?” diye Milvertton'a meydan okudu.

“Bunlar *duygu dolu* ve güncelliğini koruyan satırlar. Kont Davencourt buna aldırış etmeyecek mi sanıyorsunuz? Aksini düşünüyorsanız bu işi bırakalım. Nihayetinde bu bir pazarlıktı. Müşterinizin mektuplarının Kont'un eline geçmesinde bir sakınca görmüyorsanız, öyle olsun ...”

Milvertton ayağa kalkıp kürklü paltosuna uzandı. Holmes çok bozulmuştu.

“Bir dakika! Niye bu kadar acele ediyorsunuz? Bu skandalı önlemek için her şeyi yapacağız elbette.”

Milverton kendini koltuğa bıraktı.

“Yola geleceğinizi biliyordum.”

Keyfi yerine gelmişti, kedi gibi mırladı.

“Lady Eva zengin bir kadın değil, emin olun. Tüm imkânlarını kullansa bile iki bin sterlinden fazlasını top-
layamaz. İsteddiğiniz meblâğ onu aşar. Bu yüzden fiyatı biraz aşağı çekin. Şu mektupları bize iki bin sterline verin. Size bundan daha fazlasını veremez, emin olabilirsiniz.”

Milverton’ın ağzı kulaklarına varıyordu. Gözleri parlayarak cevap verdi:

“Hanımefendinin mevcut parası konusunda haklı olduğunuzu tartışacak değilim, ama öte yandan bu düğün ona arkadaşları ve akrabaları tarafından verilecek hediyelerle önemli bir meblâğ sağlayacaktır. Yani düğün hediyesi verecek olanlar kesinlikle cimri davranmayacaktır. Bu hediyeler karşılığında benden o mektupları almak hanımefendiyi Londra’nın tüm şamdanlarından ve kahvaltılık takımlarından daha memnun edecektir.”

“Öyle olsa bile teklifiniz kabul edilir gibi değil,” diye karşılık verdi Holmes suratını asıp.

“Çok yazık!” dedi Milverton. Üzülmüş gibi bakarken cebinden büyük bir not defteri çıkardı. “Sosyetik hanımlara bankada hesap açmamalarını söyleyenler onları yanlış yönlendiriliyor. Şuna bir baksanıza!” Zarfının üzerine arma işlenmiş bir mektup gösterdi. “Bu şeye ait... İsmi yarından önce söylersem ayıp olur. O zamana kadar nasılsa bu mektup Kont’un eline geçmiş olacak. Acelem yok nasılsa! Bu hanımefendi üç kuruşu bir araya getiremiyorsa ben ne yapayım? Elmas takılarından birini paraya çevirse olurdu bu iş! Çok yazık! Şu sosyetik Bayan Miles’la Binbaşı Dorking’in nişanlarının birden nasıl bozulduğunu hatırlasanıza! Düğünden iki gün önce *Morning Post* gazetesinde çıkan iki satırlık bir haber iki aşışın arasını açmaya yetmişti. Bu neden kaynaklanmıştı? İnanılır gibi değil! 1200 sterlincik olsa her şey yoluna girecekti. Aptallık işte! Sizin gibi akli başında bir adam herhalde ufacak bir meblâğ uğruna müvekkilini tehlikeye atmaz, Bay Holmes.”

“Daha önce söylediklerim hâlâ geçerli,” dedi dostum. “Bu parayı bulamayız, ama teklif ettiğim para karşılığında bir hanımefendinin hayatını mahvetmek yerine o mektupları bana vermeniz sizin için daha iyi olur. Daha ne diyebilirim?”

“Burada yanılıyorsunuz, Bay Holmes. Bu şekilde davranmam bana ilerde çok fayda sağlayacaktır. Elimde şu anda sekiz, on tane buna benzer vaka var. Lady Eva’ya nasıl acımasız davrandığım öğrenilirse, öbür müşterilerim bu

defa bana karşı ister istemez daha mülâyim ve anlayışlı olacaktır, öyle değil mi?”

Holmes sandalyesinden fırladı.

“Arkasına geç, Watson! Dışarı çıkmasına izin verme! Ee, bakalım şu not defterinde neler yazıyor?”

Milverton çevik bir hareketle koltuğundan sıyrıldığı gibi sırtını duvara dayadı.

“Yapmayın, Bay Holmes!” diyerek katlanmış paltosunun iç cebinden sarkan kocaman bir tabancanın kabzasını gösterdi. “Sizin böyle bir saçmalıkta bulunabileceğinizi düşünmüştüm zaten. Buna daha önce de kalkışanlar oldu, ama hiçbirisi bir sonuç vermedi. Tepeden tırnağa kadar silahlandığımı bilmiş olun. Gerektiğinde silahlarımı kullanmakta da hiç tereddüt etmem! Ancak böyle önemli bir belgeyi cüzdanımda taşıdığımı düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Beni aptal mı sandınız? Ayrıca bu akşam bir iki müşterimle de kısa birer görüşme yapacağım. Hampstead’e kadar uzun bir yol var önümde.”

Paltosuna doğru yürüdü, elini tabancaya attı, sonra kapıya yöneldi. Ben sandalyeyi kaptığım gibi adamın üzerine atılmak istedim, ama Holmes olmaz der gibi başını iki yana salladı. Bunun üzerine sandalyeyi yerine koydum. Milverton göz kırıp başıyla selam verirken pis pis sırıttı, sonra da çekip gitti. Az sonra fayton kapısının kapanışını ve tekerleklerinin dönerken çıkardığı sesi duyduk.

Dostum hiç hareket etmeden şöminenin karşısında oturdu. Ellerini pantolon ceplerine iyice soktu. Çenesi göğsüne düştü. Gözlerini ateşe dikti. Yarım saat boyunca tek laf etmedi ve yerinden kımıldamadı. Birden bir karar vermiş gibi yerinden fırlayarak yatak odasına geçti. Çok geçmeden ağzında piposuyla kibirli, genç bir işçi kılığında çıkarak apar topar merdivenlerden aşağı indi.

Sokak kapısına varmışken, “Yakında dönerim, Watson!” diye seslendikten sonra gecenin karanlığına daldı. Charles Augustus Milverton’ın karşısında nasıl bir taktikle oynayacağına karar vermişti.

Ondan sonraki günlerde Holmes hep bu kıyafette dışarı çıktı. Zamanının büyük bir kısmını Hampstead’de geçirdiğini söylese de bunun dışında hep sessiz kaldı. Ne yaptığı konusunda hiçbir şey bilmiyordum. Nihayet fırtınalı bir akşamda ki rüzgâr pencereleri sarsıyordu, son keşif gezisinden geri döndü. Her zamanki gibi sessizce güldü.

“Hiç evleneceğime inanır mıydın, Watson?” diye sordu.

“Hayır.”

“Nişanlandığımı öğrenince çok şaşıracaksın öyleyse.”

“Sevgili dostum! Tebrik ede...”

“Sen asıl Milverton’ın hizmetçisini tebrik et.”

“Yapma, Holmes!”

“Eh, bilgi edinmem gerekiyordu.”

“Fazla ileri gitmedin mi?”

“Başka çarem yoktu. Bu arada artık benim adım Escott. Geleceği parlak bir sıhhi tesisatçıyım. Her akşam o kızla gezmeye çıkarak gevezelik etmek zorunda kaldım. Hem de neler neler uydurdum! Neyse, en azından öğrenmek istediklerimi öğrendim. Milverton’ın evini de avucumun içi gibi biliyorum.”

“Peki, kız ne olacak Holmes?”

Omuz silkti.

“Boş ver gitsin, dostum. Kozlar rakibinin elindeyse bütün kartlarını oynamak zorundasın. Arkamı döner dönmez beni sırtımdan bıçaklayacak rezil bir rakibim olduğu için bir bakıma seviniyorum. Şahane bir gece!”

“Bu havayı gerçekten şahane mi buluyorsun?”

“Yapacağım şey için bundan daha iyi bir hava olamazdı, çünkü bu akşam Milverton’ın evine girmek istiyorum, Watson.”

Nefesim kesildi. O böyle ağır ağır, tadına vararak, tam bir kararlılıkla konuşurken tüylerim diken diken oldu. Karanlıkta çakan bir şimşek gibi bu eylemin çevrede doğuracağı sakıncaları gözümde canlandırdım. Eğer yakalanıp tutuk-

lanırsa dostumun tüm kariyeri mahvolacak, rezil olacak, Milverton da ondan intikamını almış olacaktı.

“Ne yapacağını iyi düşün, Holmes!” dedim endişeyle.

“Ben her şeyi iyice düşündüm. Acele karar veren biri değilim, bilirsin. Başka bir çarem olsaydı böyle zor ve tehlikeli bir işe girişmezdim, ama şimdi sakın kafayla düşünelim. Yapacağım şeyi yasalara aykırı da olsa etik açıdan onaylarsın herhalde. Adamın not defterini zorla elinden almakla evinden çalmak arasında bir fark yok. Bu konuda sen de bana destek vermiyor muydun?”

Bir kez daha adamakıllı düşündüm.

“Evet,” dedim sonra. “Suç işlemek için kullanılan belgelerden başka bir şey çalmayacağımıza göre bunu etik açıdan onaylayabilirim.”

“Tamam o zaman. Ahlaki sorumluluğu üzerime aldığıma göre geriye kişisel riskim kalıyor. Herhalde bir centilmen çaresiz kalmış, yardım bekleyen bir hanımefendi söz konusu olduğunda tereddüt etmez.”

“Ama büyük tehlikede olacaksın.”

“Almam gereken risk işin bir parçası. Bu mektuplara ulaşmak için başka yol yok. Talihsiz Lady Eva’nın parası az. Güvenebileceği biri de yok. Ona verilen mühlet yarın sona eriyor. Bu akşam o gizli belgeleri ele geçiremezsek

Milverton tehdidini gerçekleştirecek, zavallı kadın da mahvolacak. Yani ya onu kendi kaderine bırakacağım ya da son kozumu oynayacağım. Laf aramızda Watson, bu bana Milverton'a karşı sportmen bir düelloya çıkıyormuşum gibi geliyor. Gördüğün gibi ilk atışı o yaptı, ama ben bu mücadeleyi şanıma yakışır şekilde bitirmek isterim.”

“Öyle olsun. Bu durum pek hoşuma gitmese de sana hak veriyorum. Ne zaman yola çıkıyoruz?”

“Sen gelmiyorsun.”

“Ne? O zaman sen de gitmiyorsun!” diye isyan ettim. “Bu macerada beni evde yalnız bırakırsan yemin ederim ki yeminimi her zaman tutmuşumdur, ilk işim en yakın polis karakoluna giderek seni ihbar etmek olacak!”

“Sen bana yardım edemezsin.”

“Nereden biliyorsun? Neler olacağını önceden göremezsin. Bir bahane bulup karşı çıkacaksan ben de yeminimi yerine getiririm, ona göre! Sadece senin değil, başkalarının da bir onuru var!”

Dostumun alnı üzüntüyle kırıştı, fakat sonra omzuma bir şaplak attı.

“Tamam, öyle olsun sevgili dostum. Birkaç yıldan beri şu odayı paylaşıyoruz. Hapishanede de aynı hücreyi paylaşabiliriz. Biliyor musun Watson, bunu sadece sana itiraf

ediyorum ama hep benden gerçekten inanılmaz bir hırsız olur diye düşünmüşümdür Şimdi kendimi sınaama şansını çıktı karşıma. Şuna bak şimdi!”

Çekmecedan şık, deri bir çanta çıkarıp açtı. İçinde bir düzine pırıl pırıl parlayan alet vardı.

“Bu birinci sınıf hırsızların kullandığı, piyasadaki en yeni takım: Nikelajlı levye, elmas uçlu cam kesici, her kilide uyan maymuncuklar, gerekebilecek her türlü şey! Hepsi en son moda. Cep fenerim de var. Ses çıkartmayacak ayakkabıların var mı?”

“Bir çift lastik tabanlı tenis ayakkabım var.”

“Harika. Masken var mı?”

“Siyah ipekli kumaştan ikimize de birer tane yapabilirim.”

“Senin kanında da yoldan çıkma eğilimi var galiba. İşe başlamadan önce soğuk bir şeyler atıştıralım. Saat 23.00’te Row Kilisesi’ne gideriz. Oradan yaya olarak on beş dakikada Appledore Towers’a varabiliriz. Gece yarısından önce de işe koyuluruz. Milverton ölü gibi uyuyor olacaktır. Her akşam saat 22.30’da yatağa gidiyor. Şansımız yaver giderse saat 02.00’ye doğru Lady Eva’nın mektupları cebimde demektir.”

Holmes’le ben tiyatrodan çıkmış, eve giden insanlar gibi görünmek için takım elbiselerimizi giyerek yola çıktık.

Oxford Caddesi'ne gelince bir faytona bindik. Arabacıya Hampstead'de bir adres verdik. Orada faytoncuya parasını ödedik. Kışlık paltolarımızın bütün düğmelerini iliklemiş-
tik, çünkü hava buz gibiydi ve keskin rüzgâr iliklerimize işliyordu. Fundalıklar boyunca ilerlerken Holmes bana ne yapacağımız konusunda bilgi verdi.

“Çok dikkatli çalışmalıyız,” diye açıkladı. “Milverton mektupları çalışma odasındaki bir kasada saklıyor. Onun yanındaki oda da yatak odası. Bu tip kilolu adamların uykuları hep derin olur. Agatha, yani nişanlım diyor ki hizmetçilerin hepsi Milverton'ı uyandırmanın imkânsız olduğunu söylüyormuş. Ona çok bağlı bir sekreteri var, bütün gün çalışma odasından çıkmıyor. Bu yüzden evine gece gireceğiz. Gündüzleri bahçede başıboş dolaşan, her yabancıyı ısırان bir köpek var. Ben Agatha'yla hep akşamın geç saatlerinde buluştum. Bu köpek şimdi kapalı. Aşk nelere kadirmiş! Ev kocaman bir bahçe içinde. Bahçe kapısından girelim, sonra sağa saparak defne ağacının altından geçelim. Şimdi maskeleri taksak iyi olur. Her yer karanlık, hiçbir pencerede ışık yok. Her şey yolunda gidiyor.”

Maskeleri taktık ve kibar görünümlü hırsızlara dönüştük. Yan tarafında verandası olan sessiz ve kasvetli eve yaklaştık. Bu verandaya pek çok pencereyle iki de kapı açılyordu.

“Şunun ardında uyuyor,” diye fısıldadı Holmes kapılardan birinin önünden geçerken. “İkinci kapı çalışma odasına açılıyor. En iyisi buradan girmek, ama kapalı ve sürgülü. Bunu açmak çok gürültülü olacak. Şu köşedeki seradan oturma odasına gizlice dalabiliriz.”

Oda içerden kilitliydi. Holmes hemen pencerede yuvarlak bir delik açtı ve elini sokarak içerdeki anahtarı döndürdü. Birkaç saniye sonra odanın içindeydik ki bu da bizi suçlu kılmaya yeterdi. Seranın boğucu havasının yanı sıra tropik bitkilerinin büyüleyici kokusu nefesimi kesiyordu. Dostum beni elimden tutarak yaprakları yüzümüze çarpan bir sıra bitkinin arasından geçirdi. Holmes karanlıkta da çok iyi görebildiği için yolunu hemen bulabiliyordu. Bir eliyle beni çekerken öbür eliyle bir kapıyı açtı ve içeri girdik. Oda tütün kokuyordu. Dostum eşyalara dokuna dokuna ilerledi, ben de peşinden yürüdüm. Bu kez yine bir kapıyla karşılaştı, ama onu da hemen açtı ve birlikte içeri girdikten sonra kapadı. Havada uzattığım elime duvarda asılı bir paltoyla bir kaç elbise değdi, demek ki koridordaydık. Derken Holmes sağ taraftaki bir mandalı dikkatle aşağı bastırdı. Aynı anda içerden siyah bir şey bize doğru sıçrayıp kaçtı ki yüreğim ağzıma geldi! Gülmek için kendimi zor tuttum, çünkü bu bir kedi idi.

Holmes beni içi sigara dumanıyla dolu odaya sürükledikten sonra kapıyı usulca kapadı. Şimdi Milverton’ın çalışma odasındaydık. Çıtır çıtır yanmakta olan şömine ateşi odayı hem ısıtıyor hem de mobilyaları görebileceği-